

ฝ่ายวิชาการและวิจัย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดโครงการพัฒนาศักยภาพของคณาจารย์(KM) ด้านการเรียน (ศตวรรษที่ 21) ให้ความสำคัญแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสะท้อนทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่21 ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของคณะศิลปกรรมศาสตร์

การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ในคณะศิลปกรรมศาสตร์โดยมากเป็นการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-order thinking) ไม่เพียงแต่ฟัง ผู้เรียนจะต้องอ่าน เขียน ถามคำถาม อภิปรายร่วมกัน และลงมือปฏิบัติจริง ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวอย่างวิธีการสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก

- **Active reading** เป็นวิธีที่ให้แต่ละคนอ่านบทความแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านกับเพื่อน นำมาเขียนแผนผัง มโนทัศน์ (Concept Map) ลงในกระดาษโปสเตอร์เพื่อทำกิจกรรมอื่นต่อไป
- **Brainstorming** กำหนดหัวข้อและเวลา จากนั้นแบ่งกลุ่มผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่ม แล้วทุกคนนำเสนอแนวคิดของตนเองและบันทึกทุกแนวคิดที่มีผู้นำเสนอ
- **Agree & Disagree Statement** ผู้สอนตั้งคำถาม โดยมีตัวเลือกให้ผู้เรียนว่าเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร เช่น แจกกระดาษสี่สามใบต่างกัน เป็นอุปกรณ์ช่วยตอบ สีแดงเห็นด้วย สีเขียวไม่เห็นด้วย สีฟ้าไม่แน่ใจ วิธีนี้ผู้สอนจะรู้ความคิดของหลังจากนั้นมีสติอย่างรวดเร็วและมีสติมีส่วนร่วมในการตอบทุกครั้ง จึงอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันทั้งชั้นเรียน
- **Gallery Walk** กำหนดหัวข้อเรื่อง เขียนแนวคิด วิธีการ ลงบนกระดาษโปสเตอร์แล้วติดไว้รอบๆ ห้อง เพื่อให้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างการเดินชมผลงาน
- **Jigsaw** ผู้สอนเลือกเนื้อหาที่แบ่งเป็นส่วนๆ 3-4 ชิ้น แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มๆ โดยมีสมาชิกในกลุ่มต่างๆ กันกับเนื้อหา (Home group) สมาชิกแต่ละคนเลือกเนื้อหาที่ตนสนใจแล้วไปร่วมกับสมาชิกจากกลุ่มอื่น (Expert group) เพื่อ ศึกษาทำความเข้าใจหรือหาคำตอบร่วมกันในกลุ่ม จากนั้นกลับไปสอนที่กลุ่มเดิมของตนจนครบถ้วน
- **Think-pair share** ผู้สอนเป็นผู้ตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง หลังจากนั้นจึงอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน กับเพื่อนในชั้นเรียน

ตัวอย่าง การสอนแบบโครงการ / โครงการ (Project Approach) ในศิลปะปฐมนศึกษา

การสอนแบบโครงการ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งซึ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาคำตอบจากการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้ง เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้เรียนหรือผู้สอนร่วมกันกำหนดเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ แล้วดำเนินการแสวงหาความรู้ด้วยกระบวนการแก้ปัญหา โดยผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและจากแหล่งการเรียนรู้

วิธีการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

1. เริ่มต้นโครงการ ผู้เรียนจะร่วมกันคิดเรื่องที่สนใจ
2. ระยะเวลาวางแผนโครงการ เป็นช่วงเวลาที่กำหนดจุดประสงค์ว่าต้องการเรียนรู้อะไร กำหนดขอบเขตเนื้อหา ระยะเวลาและวิธีการศึกษา
3. ดำเนินโครงการตามที่กำหนดไว้ ที่เน้นกระบวนการแก้ปัญหา จัดเป็นหัวใจของการสอนแบบโครงการ เพราะผู้เรียนจะได้รับข้อมูลใหม่จากประสบการณ์ตรงหรือเป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐาน เพราะผู้เรียนได้สนทนา พูดคุยกับบุคคล และสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ เรียนรู้นอกห้องเรียนลงพื้นที่ ขณะเดียวกันผู้เรียนสามารถค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลรอง (Secondary Sources) เช่น การดูวีดิทัศน์ การอ่านหนังสือ สืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างๆ เป็นต้น
4. สรุปโครงการ ผู้สอนและผู้เรียนร่วมวางแผนสรุปโครงการ เป็นขั้นตอนการประเมินโครงการ ทบทวนการปฏิบัติ และวางแผนโครงการใหม่ วิธีการสรุปโครงการจะให้ผู้เรียนนำผลงานที่ได้รับมอบหมายมาแสดงต่อหน้าผู้สอนแล้ว อภิปรายประเด็นปัญหา หรือให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานในรูปของการจัดแสดง จัดเป็นนิทรรศการ หรือสาริตผลงาน

กิจกรรมหลักในโครงการมี 4 กิจกรรมคือ กิจกรรมสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมสืบค้น และกิจกรรมนำเสนอผลงาน

- กิจกรรมสืบค้นมีหลากหลายได้แก่ การรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ การปฏิบัติทดลอง การรวบรวมเอกสาร การรายงาน การจัดแสดงผลงานที่ได้จากโครงการ เป็นต้น
- เรื่องที่จะเรียนมาจากความสนใจของผู้เรียนที่ต้องการเรียนอย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนจึงเป็นผู้วางแผนและร่วมคิด ร่วมมือสืบค้นกับผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน สังเกตและอำนวยความสะดวก หากเรื่องนั้นมีความเป็นไปได้มีแหล่งข้อมูลเพียงพอชุมชนมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ

โดยสรุปการจัดการเรียนการสอน และแนวทางการเสริมสร้างทักษะการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการใช้กลยุทธ์วิธีการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์จนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนควรเปลี่ยนแปลงการใช้รูปแบบการสอนแบบเดิมเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบใหม่ วิธีสอน รูปแบบการสอนและแนวทางการสอนต่างๆ ซึ่งแต่ละวิธีนั้นประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ทั้งกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด และกระบวนการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการเสริมทักษะการคิด ทักษะปฏิบัติก่อให้เกิดความชำนาญในแต่ละสาขาวิชา กระบวนการสอนตามที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ จะทำให้ผู้เรียนสาขาต่างๆในศิลปะปฐมนศึกษา เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้